

IN MEMORIAM

Akademik Franjo Šanjek, OP (Poljana Biškupečka pokraj Varaždina, 1. travnja 1939. – Zagreb, 27. srpnja 2019.)

Svećenik dominikanac, teolog, sveučilišni profesor i akademik Franjo Šanjek rođen je 1. travnja 1939. u Poljani Biškupečkoj pokraj Varaždina. Školovao se prvotno u Sv. Iliji (1946. – 1950.), potom u Interdijecezanskoj srednjoj vjerskoj školi za spremanje svećenika u Zagrebu (1950. – 1952.) te u Varaždinu (1952. – 1953.) i u Bolu na Braču (1953. – 1954.). Po završetku klasične gimnazije u Bolu na Braču (1958. – 1962., uz prekid 1959. – 1961.) studirao je na Visokoj dominikanskoj bogoslovnoj školi u Dubrovniku (1962. – 1963.), a potom na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1963. – 1966.). Usavršavao je pomoćne povijesne znanosti u Vatikanu u *Scuoli di paleographia e diplomatica* (1965. – 1968.), a zatim nastavlja studij povijesti na pariškome sveučilištu Sorboni (1968. – 1971.), gdje je 1971. godine doktorirao s temom “Bosanski krstjani” i katarsko gibanje na srednjovjekovnom Zapadu od 13. do 15. stoljeća.”

Prve zavjete u Redu propovjednika položio je 17. kolovoza 1958., a svečane 27. rujna 1963. godine. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1965. u Zagrebu. Većinu svojega života proveo je u Samostanu Kraljice sv. Krunice u Zagrebu, a u svojoj Provinciji u više je mandata obnašao raznovrsne službe: arhivara, učitelja studenata, regensa studija, promicatelja studija, a bio je i član raznih vijeća, povjerenstava i komisija. Godine 2003. bio je izabran, a i Generalna kurija dominikanskoga reda potvrdila ga je za provincijala Hrvatske dominikanske provincije, ali je zbog brojnih obveza bio prisiljen odbiti obnašanje službe provincijala.

Akademik Šanjek bio je dugogodišnji profesor na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i ostavio je trag na brojne generacije svojih studenata ne samo stručnošću, nego još više čovječnošću i skromnošću. Godine 1970. postao je asistent na Katedri crkvene povijesti na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu gdje je od 1971. godine predavao opću i povijesnu metodologiju, pomoćne povijesne znanosti i povijest Crkve u Hrvata. Za docenta je izabran 1974. godine, za izvanrednoga profesora 1993. godine, a u zvanje redovitoga profesora 1998. teza redovitoga profesora u trajnome zvanju 2003. godine. Od 1984. godine pa do umirovljenja bio je pročelnik Katedre crkvene povijesti i predstojnik Instituta za crkvenu povijest, a od 1994. do 1998. godine i dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta. Upravo u vrijeme njegova mandata 1996. godine Fakultet je vraćen Sveučilištu kao njegov integralni dio Ugovorom o položaju i djelovanju Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u sastavu Sveučilišta u Zagrebu, kojemu je akademik Šanjek bio i supotpisnik.

Osim na matičnome Fakultetu također je predavao i na Hrvatskim studijima (1994. – 2015.), zatim na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci (od

1999.), na poslijediplomskome znanstvenom studiju Sociologije (1996.) i Pedagogije (1998.) Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Upravo zahvaljujući profesoru Šanjeku brojni su studenti obranili svoje diplomske radove, a bio je i rado pozvani član brojnih povjerenstva za obranu doktorskih radova. Kao gost predavač boravio je na sveučilištima u Fribourgu (Švicarska, 1986. i 2008.), Ottawi (Kanada, 1987.), Carcassoneu (Francuska, 1991.) i Parizu (Sorbonne, 2007.).

Vrijednu karijeru ostvario je u domovini i inozemstvu ne samo kao predavač, nego i kao sudionik brojnih znanstvenih skupova, suradnik enciklopedijskih i leksičkih edicija u Francuskoj, Belgiji, Njemačkoj i Poljskoj. O njegovoj predanosti poslu svjedoči preko tristo objavljenih znanstvenih rasprava, studija te stručnih i popularnih članaka na hrvatskome, ali i na stranim jezicima.

Akademik Franjo Šanjek bio je jedini svećenik među redovitim članovima HAZU-a. Za redovitoga člana Akademije izabran je 30. siječnja 1997., a bio je i tajnik Razreda za društvene znanosti HAZU-a (2015. – 2018.). Od 2016. godine bio je voditelj Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a u Đakovu, a od 2008. godine Zavoda za povijesne znanosti u Zadru. U znanstveno-kulturnim krugovima obnašao je brojne važne službe. Na tome tragu valja napomenuti da je bio predsjednik Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijesne znanosti (1992. – 1999.) i Nacionalnoga odbora za komparativnu crkvenu povijest unutar *Commission Internationale d'Histoire Ecclésiastique Comparée* (1995. – 2005.). Pod Šanjekovim predsjedanjem Hrvatski nacionalni odbor (1995.) primljen je u Međunarodni odbor povijesnih znanosti. Kao predsjednik HNOPZ-a organizirao je Prvi kongres hrvatskih povjesničara u Zagrebu (1999.). Također, bio je član Područnoga vijeća za humanističke znanosti (2005. – 2009.) i predsjednik Matične komisije za filozofiju i teologiju (1994. – 1999. i 2007. – 2009.) te član Povjerenstva za dodjelu godišnje Nagrade za znanost.

Vrlo je aktivan bio i na području publicistike kao jedan od utemeljitelja (1977.) i glavni urednik časopisa *Croatica Christiana periodica* (1978. – 2017.), član Uredničkoga odbora časopisa *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* (Zagreb), *Starine HAZU-a* (Zagreb) i *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a* (Zadar). Također, bio je član Uredničkoga odbora časopisa *Memoire dominicaine* (Pariz), *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* (Zagreb), *Heresis* (Carcassonne), *Starine HAZU-a* (Zagreb) te glavni i odgovorni urednik *Radova Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a* (Zadar).

U znanstvenomu radu najviše se bavio crkvenom poviješću Hrvatske u europskomu kontekstu, posebno heretičkim pokretima bosanskih krstjana, katara i bogumila, ulogom hrvatskih intelektualaca u razvoju srednjovjekovne europske kršćanske teološke, povijesne i filozofske misli, izdavanjem srednjovjekovnih izvora te ulogom Crkve u povijesnim zbivanjima u Hrvatskoj u 19. i 20. stoljeću. Bio je voditelj znanstvenih projekata: Značenje jadranskog prostora u kontekstu europskih društvenih procesa, 15. – 20. st., Hrvati i 'Europa duha' od 15. do 18. stoljeća i Srednjovjekovna znanstvena baština Hrvata te član povijesne komisije u postupku za kanonizaciju bl. Augustina Kažotića.

Njegov je rad na kulturnome i znanstvenome području prepoznat, stoga je odlikovan Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića (1996.) i godišnjom državnom Nagradom za značajno znanstveno dostignuće na području humanističkih znanosti (2004.). Valja također napomenuti kako je tijekom Domovinskoga rata živo nastojao osobnim vezama širiti istinu o Hrvatskoj i nametnutome ratu, stoga ne čudi da je bio član Upravnoga vijeća Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata (od 2005.). Istaknuti hrvatski povjesničar akademik Franjo Šanjek preminuo je 27. srpnja 2019. godine u 81. godini života, 61. redovništva i 54. godini svećeništva. Akademik Šanjek evidentno je ostavio trag u hrvatskoj historiografiji i kulturi, no svima koji su ga poznavali ostavio je u nasljeđe temeljne ljudske vrijednosti, a to su međusobno uvažavanje i kolegijalnost.

Ana Biočić